

- * [Het verdienmodel van de Parade](#)
- * [Corpus redt het zonder subsidie](#)
- * [Kunst levert meer op dan aandeel](#)

Het verdienmodel van de Parade

[finance](#) | 15 jul 2011 | Peter van Lonkhuyzen |

Vandaag brandt in Utrecht het theaterfestival de Parade los. Levend bewijs dat cultuur zonder subsidie goed mogelijk is.

De cultuursector wordt geconfronteerd met ingrijpende bezuinigingen op de subsidies, en staat daarmee voor de taak ondernemender te worden. Sommige cultuurondernemingen gaan al jarenlang zonder subsidie gezond door het leven. Het al 21 jaar ‘jonge’ theaterfestival de Parade is daarvan een goed voorbeeld.

Parade in Utrecht

Vanaf vandaag is de Parade twee weken in het Moreelsepark in Utrecht te vinden. Eerder waren Rotterdam en Den Haag aan de beurt, en na Utrecht slaat de Parade in augustus nog enkele weken zijn tenten in Amsterdam op. Letterlijk ‘tenten’, want in de vele grote theater tenten zijn komende weken weer talloze cabaret-, muziek en dansoptredens te zien, zoals van de Ashton Brothers, Roos Rebergen en Orkater, omlijst met de vele eetgelegenheden, de romantische draaimolen en, tot diep in de nacht, het onverwoestbare succes van de silent disco.

Geen cent subsidie

250.000 bezoekers per jaar – maar vrijwel geen cent subsidie, hoe doen ze dat? Ondernemerschap speelt een belangrijke rol, aldus directeur Nicole van Vessum. “De artiesten, horeca-pachters en ook wijzelf zitten er als zelfstandig ondernemers in. Dat betekent dat iedereen meedraagt in de risico’s en, bijvoorbeeld, zijn schouders er extra onder zet als het even tegenzit.” De Parade wordt georganiseerd door het Amersfoortse bedrijf Mobile Arts. Tot de belangrijkste bedrijfskosten, naast de (vaste) organisatielasten, behoren het opbouwen van de grote tentendorpen, met hun hele infrastructuur van elektriciteit, sanitair en douches. Alleen al met de beveiliging is jaarlijks zo’n 1,5 ton gemoeid. Mobile Arts verzorgt zelf de ‘natte horeca’ (de bier- en wijntenten) op het festival. De andere onderdelen zoals de theatervoorstellingen en eetgelegenheden worden uitbesteed aan ondernemende theatermakers en restaurateurs, die als tegenprestatie een deel van hun omzet afdragen.

Pachtgeld, horeca en het hek

De muzikanten, dansers en cabaretiers die voor deelname aan de Parade geselecteerd zijn, kunnen gebruik maken van een van de aanwezige theatertenten. Zelf moeten ze investeren in decors, en hun best doen om zo veel mogelijk mensen in de ‘zaal’ te krijgen. Vandaar dat ’s avonds op de Parade het rondlopende publiek kan worden verrast met (soms bizarre) mini-optredens van artiesten die publiek naar hun tent willen lokken, een praktijk die bekend staat onder de naam ‘Parade maken’. Inkomsten krijgt de Parade dus uit pachtgeld, de winst van horeca en van het ‘hek’ (de toegangsfee tot het terrein van 7 euro p.p.), waarbij sponsors zoals Brandt en Douwe Egberts nog een klein percentage bijdragen. Alles bij elkaar genoeg om in redelijk tot mooie zomers (als er voldoende bezoekers naar het terrein komen) met een bescheiden plusje te kunnen afsluiten.

Bezuinigingen toch voelbaar

Toch zullen de cultuurbezuinigingen ook bij de Parade worden gevoeld, aldus Van Vessum. “Sommige voorstellingen zullen we in de toekomst niet meer kunnen brengen.” Ook sommige gesubsidieerde theatergroepen doen mee aan de Parade, en als bij hen de subsidie wegvalt, staat ook hun deelname aan de Parade op de tocht. “Extra jammer, want het zijn vaak voorstellingen die een culturele meerwaarde brengen”, zegt Van Vessum. Ook al moet de Parade het hebben van zo veel mogelijk bezoekersstromen, toch worden onder Van Vessum regelmatig ‘moeilijke’ acts geprogrammeerd op het gebied van bijvoorbeeld moderne dans en muziek. “Omdat het korte voorstellingen zijn in de context van het totale festival, laat het publiek zich toch verleiden tot dit soort voorstellingen. En de bezoekers worden dan vaak aangenaam verrast.” Juist nu de Parade in toenemende mate deze culturele diversiteit brengt, is Van Vessum bang dat de bezuinigingen daar een streep door halen.

Hoe Corpus het redt zonder subsidie

[finance](#) | 19 jul 2011 | Peter Boerman |

Corpus in Oegstgeest is een marketing-technisch hoogstandje. Het museum wordt gerund als gewoon bedrijf en overleeft zonder het subsidie-infuus van de overheid.

Henri Remmers is algemeen directeur Reco Productions International en in die rol onder meer verantwoordelijk voor Corpus (Oestgeest) “Wij denken niet in subsidie”, zegt Remmers. Zijn museum Corpus, dat in 2010 meer dan 200.000 keer werd bezocht, biedt de bezoeker een uur lang een reis door het lichaam van de mens. Het gebouw staat goed zichtbaar naast de A4 bij Oestgeest, “marketingwise een must”, aldus Remmers, ook verantwoordelijk voor themapark Archeon in Alphen a/d Rijn.

Zakelijk risico

“We hebben het project als traditionele onderneming benaderd. Een museum met een sluitend businessplan opzetten, dat kan best. Afhankelijk zijn van subsidie lijkt me zakelijk gezien riskant. Je krijgt het één keer, misschien een tweede keer, maar wat gebeurt er daarna?” Inkomsten haalt Corpus daarom uit ticketverkoop, uit congressen die in het pand worden georganiseerd (voor maximaal 600 man) en via sponsoring. Remmers: “De zogenoemde founding fathers kunnen bijvoorbeeld een permanente presentatie krijgen. Daar kunnen ze zichzelf laten zien, binnen het kader gezond leven, eten en bewegen.” Met deze founding fathers worden contracten van drie jaar afgesloten, voor bedragen tussen de 60.000 en 200.000 euro per jaar, afhankelijk van de invulling.

Sponsors

Op dit moment zijn sponsors bijvoorbeeld Sanquin en Stivoro, in het verleden behoorden partijen als Davitamon en Hero tot de lijst. Voor de toekomst zijn er plannen voor een hotel naast het museum, om zo de congresfaciliteit te versterken, daarnaast wil Remmers het winstmakende concept internationaal uit gaan rollen. “We zijn druk bezig met opties in China, Rusland en de Verenigde Staten. Ik denk dat we binnen een jaar de eerste buitenlandse vestiging gaan bouwen.” Zo wordt langzaam verder gebouwd aan het succes van Corpus. Remmers besluit: “Elk jaar op een creatieve manier de begroting sluitende krijgen, dat is toch leuk? Musea zijn juist een prachtig vehikel voor commercie.”

Kunst levert flink meer op dan aandeel

[finance](#) | 28 jan 2011 | [kunieke luth](#) |

Kunst rendeert beduidend beter dan aandelen. De prijs van Naoorlogse en Hedendaagse kunst steeg de afgelopen tien jaar met 35 tot 40 procent, terwijl aandelen in dezelfde periode gemiddeld 20 procent van hun waarde verloren.

Dat blijkt uit [onderzoek](#) van economen Ernst Bos en Aris Gaaf van LEI, onderdeel van Wageningen Universiteit, waarover gepubliceerd in het tijdschrift Economisch Statistische Berichten.

Het nieuwe goud?

Is kunst dan het nieuwe goud, de veilige haven in tijden van onrust op de beurs? Bos en Gaaf stellen dat beleggen in kunst een goed alternatief is als de aandelenmarkten in het slop zitten. Maar de prijzen voor kunstwerken kunnen ook behoorlijk volatiel zijn en er kleven meer risico's aan het beleggen in kunst. Net als bij aandelen geldt: risico en rendement gaan hand in hand.

De twee economen baseerden zich voor hun onderzoek op de gegevens van 2.900 veilinghuizen. Daaruit blijkt dat er grote verschillen bestaan tussen de kunstwerken. Zo leverden Oude Meesters in tien jaar tijd aan waarde in, met een gemiddeld daling van 4 procent. De oudere kunst komt nauwelijks nog op de markt, omdat die kunst vaak in bezit is van musea, en die verkopen nauwelijks. Wel zijn de prijzen voor oudere werken veel stabielier. Voor de rest geldt dat de prijs enkele jaren omhoog kan knallen, om daarna weer te dalen.

Veiling of galerie?

Opvallend detail uit het onderzoek is dat kunst die op een veiling wordt aangekocht, over het algemeen een beter rendement oplevert, dan kunst uit een galerie.

De onderzoekers hebben uit hun bevindingen ook nog een nuttig advies gedestilleerd voor beleggers die op zoek gaan naar een goed renderend werk. De kans op een waardevermeerdering is volgens het tweetal het grootst wanneer het werk zich duidelijk onderscheidt van andere stukken en wanneer de kunstenaar nog actief is.

Speciale adviseurs

Beleggen in kunst heeft de afgelopen jaren een aardige vlucht genomen. Banken besloten er zelfs speciale adviseurs voor aan te stellen. Zo begon ABN Amro in 2004 een samenwerking met het Britse kunsttaxatiebureau Seymour's om vermogende klanten beter te kunnen bedienen. Kunst is een aantrekkelijke belegging voor de middellange en zelfs de korte

termijn, stelt de bank. In 2004 becijferde ABN dat het jaarlijks rendement in kunst sinds 1950 11,5 tot 12,5 procent bedroeg.

Toch is beleggen in kunst geen garantie voor succes. Het is een stuk risicovoller dan investeren in aandelen, concludeert Iris, het onderzoeksinstituut van Rabobank en Robeco na onderzoek in 2007. Het onderzoeksbureau deed vergelijkend onderzoek en baseerde zich op de top van de schilderkunst, want daarvan zijn verkoopcijfers bekend.

Risico's

Nadeel van beleggen in kunst is volgens Iris dat niet bij elk schilderij een rendement überhaupt zeker is. Kunst is namelijk minder liquide dan aandelen. "Het blijft een beetje wat de gek ervoor geeft, en die gek moet je maar net vinden", aldus Iris. Eigenaren blijven wel eens zitten met een doek. Dat wordt niet meegenomen in de onderzoeksuitkomsten.

De kunstmarkt is bovendien niet bijzonder transparant, zegt econoom Bos. De goederen zijn uiterst heterogeen en de omvang van de handel is veel lager dan bij aandelen. De prijsontwikkeling wordt bepaald door de verkoop op veilingen, omdat die het meest transparant zijn.

Nadeel is dat de kunstmarkt maar klein is. Volgens het onderzoek van Iris in 2004 ging er dat jaar 20 tot 30 miljard dollar in om, tegenover zo'n 1800 miljard euro op de Euronext-beurzen in die periode.

Hoge kosten

Wat verder niet meegenomen wordt in de onderzoeken naar rendement van beleggen in kunst, maar waar een investeerder wel rekening mee moet houden, is de inefficiëntie van de markt, die tot hoge extra kosten leidt.

Veilinghuizen vragen hoge transactiekosten bij een verkoop. Vergeleken daarmee zijn de kosten bij handel in aandelen relatief laag. Daar komt bovenop dat de kosten voor verzekering en beveiliging behoorlijk in de papieren kunnen lopen en er altijd het risico blijft dat een schilderij vervalst is.

Waarde schatten

Het grootste probleem is echter dat de toekomstige waarde van een doek moeilijk is in te schatten. Je weet pas wat het waard is op het moment dat het verkocht is. Het devies blijft dan ook: steek vooral geld in kunst als je het ook mooi vindt, dan kun je het altijd nog aan de muur hangen.

En voor wie op zoek is naar een waardevaste oude meester: in maart dit jaar is op de kunst- en antiekbeurs Tefaf Maastricht een schilderij van Rembrandt te koop (*zie foto*). Het portret van een man met de handen in de zij (1658) kost 34 miljoen euro. Het werk werd in december 2009 nog geveild door veilinghuis Christie's in Londen voor ruim 20 miljoen Britse pond (nu 23 miljoen euro). Een fikse waardevermeerdering dus, mits de verkoop slaagt natuurlijk.

